

Milan Puh, Rafael Padula Maradei, Roger Cavalheiro Silva, *Croácia no Brasil até 1918: Primeira fase de imigração / Hrvatska u Brazilu do 1918.: Prva faza useljavanja* (São Paulo: Croatia Sacra Paulistana, 2017), dvojezično izdanje, 320 str.

U sklopu projekta „Povijest Hrvata i hrvatskog useljeničtva u Brazilu” koji je pokrenuo Ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske nastala je znanstvena monografija *Croácia no Brasil até 1918: Primeira fase de imigração / Hrvatska u Brazilu do 1918.: Prva faza useljavanja*. Autori Milan Puh, Rafael Padula Maradei i Roger Cavalheiro Silva donose niz nepoznatih činjenica koje svjedoče o useljavanju Hrvata u Brazil između 1882. i 1918. godine. Knjiga je objavljena u dvojezičnom portugalsko-hrvatskom izdanju te sadržava brojne zemljovide, grafikone, tablične prikaze i fotografije koji se nadovezuju na tekst.

Knjiga ima ukupno 320 stranica, a nakon dijela na portugalskom slijede poglavlja na hrvatskom jeziku: „Hrvatska u Brazilu do 1918.: Prva faza useljavanja” (str. 197 – 202); „Uvod” Milana Puha (str. 205 – 207); „Useljavanje u São Paulo: od ropstva do plaćenog rada” Rogera Cavalheira Silve (str. 209 – 225); „Iseljavanje kao ispovijest: prepričavanje migracija” Milana Puha (str. 227 – 273); „Migracija ‘Austrijanaca-Hrvata’ u Brazil u brojkama (1882. – 1918.)” Rogera Cavalheira Silve i Milana Puha (str. 275 – 295); „Osobne priče” Milana Puha (str. 297 – 312); „Kad više nismo Austrijanci, što smo?” – zaključci i misli o useljavanju” Milana Puha (str. 313 – 316). Na kraju knjige nalaze se bilješke o autorima (str. 317). Valja istaknuti da poglavlje na portugalskom „Croácia e Áustria: no caminho de uma emigração Croácia da Idade Moderna à Contemporânea Razões e causas da emigração” (str. 39 – 63) Rafaela Padule Maradeija nije prevedeno s ostalim poglavlji- ma na hrvatski.

Svako od spomenutih poglavlja tematizira sociokulturne, ekonomske, političke i druge probleme s kojima su se susretali hrvatski useljenici u Brazilu. U poglavlju „Useljavanje u São Paulo: od ropstva do plaćenog rada” razmatraju se najvažniji događaji i društveni procesi u Brazilu, odnosno u saveznoj državi São Paulo, koji su doveli do useljavanja. Poglavlje „Iseljavanje kao ispovijest: prepričavanje migracija” analizira izvješća pomorskih agencija, brazilskih vlasti, tiskanih medija i hrvatskih useljenika koja nam svjedoče na koji se način useljavanje odvijalo. Poglavlje „Migracija ‘Austrijanaca-Hrvata’ u Brazil u brojkama (1882. – 1918.)” sadržava analize nepoznatih statističkih podataka o hrvatskim useljenicima u Brazil od 1880-ih pa sve do 1918. godine. U poglavlju „Osobne priče” predstavljene su četiri priče o sudbini hrvatskih useljenika i njihovih obitelji u Brazilu koje su autorima ispričali njihovi potomci. Završno poglavlje „Kad više nismo Austrijanci, što smo?” – zaključci i misli o useljavanju” donosi komentar rezultata nastalih istraživanjem arhivskih materijala koji se odnose na hrvatske useljenike u Brazilu.

Zahvaljujući brojnim statističkim podacima, arhivskim dokumentima i svjedočanstvima iseljenika ova je knjiga vrijedan doprinos razumijevanju relativno nepoznata procesa useljavanja Hrvata u Brazil. Uz pozitivna, knjiga sadržava i negativna iskustva hrvatskih useljenika, koja nude drugačiji pogled na složenu problematiku migracijskih procesa koji su se događali u Hrvatskoj od kraja XIX. stoljeća pa sve do 1918. godine. S obzirom na to da problematika migracije posljednjih godina u hrvatskoj akademskoj zajednici, ali i široj javnosti, ima veliko značenje,

ova je knjiga itekako relevantna i važna za svakoga tko želi proširiti svoje spoznaje o fenomenu migracije.

Darjan Godić

Izvještaj sa znanstvenoga skupa „Splitski gradonačelnici od pohrvaćenja splitske Općine do kraja Prvog svjetskog rata (1882. – 1918.)”, Split, 8. svibnja 2018.

Znanstveni skup „Splitski gradonačelnici od pohrvaćenja splitske Općine do kraja Prvog svjetskog rata (1882. – 1918.)” održan je 8. svibnja 2018. u Gotičkoj dvorani Muzeja grada Splita. Simpozij su zajedno organizirali Muzej grada Splita i Društvo prijatelja kulturne baštine Split, a održan je u sklopu proslave splitskoga zaštitnika sv. Dujma. Nakon pozdravnih govora započela je prva sesija znanstvenih izlaganja. U razdoblju obuhvaćenom znanstvenim skupom Split se proširio i broj njegovih stanovnika porastao je s oko 12 tisuća na 20 tisuća. Pored novih javnih građevina i stambenih zgrada koje je podignula država, i Općinska uprava mnogo je doprinijela svojim sredstvima za komunalne objekte. U tom je periodu Split dovršio tranziciju iz provincijskoga u moderni europski gradić započetu još u vrijeme načelnika Antonija Bajamontija. Sudionici znanstvenoga skupa izložili su cjelokupne životopise splitskih gradonačelnika s naglaskom na razdoblje njihova načelnikovanja splitskom Općinom.

Referat o prvom narodnjačkom načelniku splitske Općine Dujmu Rendiću Miočeviću (1834. – 1915.) održao je njegov izravni potomak Ante Rendić-Miočević. Njegova je prezentacija obilovala fotografijama osobnih predmeta prvoga načelnika ponarodene splitske Općine iz privatnoga vlasništva. Referent je posebno naglasio činjenicu da je Narodna stranka 1882. istaknula Dujma Rendića Miočevića kao kandidata za čelni položaj splitske Općine, a ne primjerice Gaju Filomena Bulata, koji je bio njihov vođa u Splitu. Rendić Miočević uživao je veliku popularnost ne samo među Splićanima nego i u čitavoj Dalmaciji. To je dokazao pobijedivši na izborima za Carevinsko vijeće 1879. Antonija Bajamontija, dugogodišnjega autonomaškoga splitskoga gradonačelnika. Rendić Miočević obavljao je dužnost splitskoga gradonačelnika do 1885., kada se razišao s Bulatom. Gordana Tudor referirala je o Gaji F. Bulatu (1836. – 1900.), koji je Splitom upravljao od 1885. do 1893. godine. Bulat je u službi na čelu splitske Općine bio najdulje od svih gradonačelnika obrađenih na simpoziju. Vođa splitskih narodnjaka u svojem je načelničkom mandatu dovršio višegodišnji naum uređenja Općinskoga doma na Gospodskom trgu. Gradonačelnik Bulat bio je jedan od inicijatora podizanja Općinskoga kazališta, čija je izgradnja plod javno-privatnoga partnerstva i suradnje Općine i lokalnih poduzetnika koji su unaprijed dugoročno zakupili lože. Biografiju Ivana Mangjera (1840. – 1919.), odvjetnika i splitskoga gradonačelnika od 1893. do 1897., obradio je Stanko Piplović. Na početku Mangjerova mandata na čelu splitske Općine otvoreno je Općinsko kazalište. Piplović je apostrofirao i njegovu društvenu djelatnost. Mangjer je 1894. izabran za predsjednika glazbenoga društva „Zvonimir”, a bio je i dugogodišnji član „Javne